

JOBOVA NOC

PAMÁTCE JOSEFA HORY

*Prastará metafora venkova :
celou noc hřmí a celou noc se blýská,
běsové si nás prohlížejí zblízka.
Té noci říká se noc Jobova.*

Jobova noc,

Jobova noc. . .

PRVNÍ ZPĚV

Ve staré zemi žije básník Job
a z těch ran, co mu zasazuje, básní
a hloubkou noci měří si svůj hrob.
Poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni,
ty padající – hvězda padat má –

a pak je tma a pak je jenom tma.

A do té tmy si dávno mrtvé volá :
Sestup sem z nebe, já tě volám zdola,
andělí! dítě! děvko kající!

A Verlaine bloudí jeho ulicí:

*Jdou žaly, jdou
za violou,
blouzní po ní,
ze srdce rvu
tu měkkou hru
monotónní.*

*Čas do mých rán
úderem hran
z hodin bije,
všechno totam,
zbyl jsem tu sám,
k pláči mi je.*

*Jdu prokřehlý
a vítr zlý
krutým svistem
žene mne dál,
jak by si hrál
s mrtvým listem.*

A stará země s hněvem vydává,
co rozdrtila na prach pro vzpomínku,
stonavé básníky má, stonavá,
uhnívající s nimi od kořínků,
stonavé lásky, které odstrkují
poslední kolébku jak prázdný člun,

z objetí jedy samot destilují
a pláčou za mřížemi krutých strun,
proklínajíce v jejich doprovodu
svůj zánik, zánik nemocného rodu.

A luna jako nahé koleno
obludné krásy v krajkách noci svítí.
Jen slepcům; slepcům je tu prostřeno
nádherné slunce vezdejšího bytí.

A stará země stejně jedy mísí,
jež na ubohém Lelianu kdysi
zkoušela, až mu otevřela hrob,
a zahalen do Verlainova pláště,
bez jeho srdce, něhy, lásky, záště,
jen aby zpíval, zpívá básník Job
té ženě, v níž se stará země skryla
a klín a ňadra běsům obnažila:

Jak ten hlas, co se z hrobu dere ven,
tak dnes u tvé hlavy
zaskřípá můj hlas do šera tvých stěn,
zlý a pronikavý.

Jen ty se v duši opít smíš tou hrou,
hrou mé mandolíny,
tou písni krutou, písni lichotnou,
ty a nikdo jiný.

Zazpívám o tvých očích z onyxu,
o sršícím jasu,
o Léthé tvého klína, o Styxu
havraního vlasu.

Jak ten hlas, co se z hrobu dere ven,
tak dnes u tvé hlavy
zaskřípá můj hlas do šera tvých stěn,
zlý a pronikavý.

A chvály na tvé tělo vyloudím,
co jen budu moci,
na tělo, v jehož vůních najdu rým
na bezesné noci.

Zazpívám, jak je pod tvým polibkem
k udušení lehko,
jak mě tvá něha mučí nocí, dnem.
Andělí můj! Děvko!

Jen ty se v duši opít smíš tou hrou,
hrou mé mandolíny,
tou písni krutou, písni lichotnou,
ty a nikdo jiný.

Ta bída staré zemi lichotí,
žene tě do ní, básníku — a hřej si,
ty, který pro nic jiného tu nejsi,

než pro svůj obraz v okně naproti –
a ráda půjčí kouzla, tóny, slova,
a do tmy blouzní loutna básníková -
poslední hvězdo, hvězdo zbloudilá,
poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni.
A básník je tu sám a sám a básní
a zpívá zrně, která nežila:

Ty černě viděná,
a přece světla plná,
na tvoje ramena
tma padá jako vlna –

ty černě viděná.

Až v temnu ňadra tvá
rozsvítí vločka bludná,
ty v sobě záludná
tak jako voda u dna,

ty v sobě záludná

na chvíli *zaváhá*
tma, která opadává
a svléká do nahá
to, co se tmám jen zdává,

to, co se tmám jen zdá,

to, co se tmám jen zdá,
když letí hvězda bludná,
ty v sobě pohnutá
tak jako voda u dna,

ty v sobě pohnutá...

A zatímco tu blázen básník zpívá,
pod starou zemí čeká země živá,
čeká a čeká živa z hladomorů,
až sem je slyšet slova jejích chórů:

Máme hlad, máme hlad, máme hlad.

Do staré země pronikají těžce,
a stará země všechny tahy má,
má krále, věže, koně, střelce, běžce,
má vycvičené stěny s ušima,
má ve svých mozcích krutou fantazii,
znamení vraždy na práh lidem vbíjí –

a sám a sám tu *zpívá* básník Job,
sám, jenom sám se slyší jako z dálky,
to mezi hroby k hrobu volá hrob,
a stará země připravuje války
a každou válkou trochu odkryje

to, co už v jejím klínu nežije,
to, o čem zpívat básník Job se bojí,
to živé, budoucí, co pokvete,
až stará země po posledním boji
poztrácí všechny tahy prokleté,
až ztratí vše, co brání dnes tak těžce,
až ztratí krále, věže, střelce, běžce.

A v jejím dusnu zpívá básník Job,
otevři dveře, otevřeš jen hrob,
a zatímco tu pro sebe jen zpívá,
pod starou zemí čeká země živá,
čeká a čeká, živa z hladomorů,
až sem je slyšet slova děsných chórů:

Máme hlad, máme hlad, máme hlad....

Nechce je slyšet hluchý básník Job
a oni zase jeho neslyší,
Job naladí si strunu nejvyšší
a s pierotem přeskakuje hrob.

Hle, Verlaine, vystupuje ze stínu,
stahuje lunu pro kolombínu:

Leandr, ten bloud,
srdce jako troud
shořet nechá,
a zde podle not
skáče pierot
jako blecha.

Do, mi, sol, mi, fa,
krásná necita
jenom kývá
na ty šibaly,
aby zpívali –
a vše zpívá.

Kočka! Nemá kdy
ukrýt smaragdy
krutých očí:
vari, pracky pryč,
odletí jak míč,
kdo si smočí.

Bloudy umí zmást,
hrůzyplnou past
na ně strojí,
jiný by měl strach,
jen ti na drátkách
nepostojí,

pro ně, blázinky,
zvedá sukýnky,

rozpustilá,
s růží ve vlasech
tančí v topasech
jako víla.

Z kytar se nocí sype po troškách
přeludný cinkot měsíčního svitu,
zoufalství zívá v prázdných škraboškách
a stará země s bláznů hraje si tu,
ta země Mor, ta země Smrt a Hrob.

A sám a sám si zpívá básník Job
a ze své bídy, ze své bídy básní,
v obojku lunou vytepaném sní
o vzpouře, jež se v něm jen vyběsí...
Poslední hvězdo, svítiš-li mu, zhasni,
ty padající – hvězda padat má –

a pak je tma a pak je jenom tma.. .

DRUHÝ ZPĚV

Blesk,
blesk –
a ticho břeskné,
blesk,
blesk –
a v jejich síti
se hlaveň děla leskne.
Dunivé hromobití,

dunivé hromobití.

Blesk,
blesk –
zem oslepená,
blesk,
blesk –
a v děsném vytí
zem rodí jako fena.
Dunivé hromobití,

dunivé hromobití.

Blesk,
blesk –
ta setba podlá,
blesk,
blesk –
jak dračí kvítí
ježí se lesklá bodla.
Dunivé hromobití,

dunivé hromobití.

Bles blesk –
 svět bez pomoci,
blesk,
 blesk –
 a všeho sytí
jdem do Jobovy noci.
Dunivé hromobití,

dunivé hromobití.

... ty padající – hvězda padat má –
a pak je tma a pak je jenom tma. .

A nebe jako křídlo vampýra
bez citu mávlo za vším neduživým,
mrtvým *se* stará země otvírá –
posupná, má-li otevřít se živým,
zas otevře se jenom jako hrob.

A ženě, v níž se stará země skryla
a klín a ňadra běsům obnažila,
pod bičem luny zpívá básník Job
tu dusnou píseň, ale slova její
hromovou ozvěnou se obracejí:

 Zazpívám o tvých očích z onyxu,
 o sršícím jasu,
 o Léthé tvého klína, o Styxu
 havraního vlasu.

Krev chudých, řeka Nezapomnění,
na ní z mrtvých vory,
krev chudých teče, temnou červení
stříká na prapory.

A chvály na tvé tělo vyloudím,
co jen budu moci,
na tělo, v jehož vůních najdu rým,
na bezesné noci.

Co pro svět z mozků zlata vyloudí
strašná sebeláska,
to nůž ať změří, puška rozsoudí,
ať už, ať už třaská.

 Zazpívám, jak je pod tvým polibkem
 k udušení lehko,
 jak mě tvá něha mučí nocí, dnem.
 Anděli můj! Děvko!

Krev chudých, řeka. Nezapomnění,
na ní z mrtvých vory,
krev chudých teče, temnou červení
stříká na prapory.

Nestoudná stará země vydává,
co v loktech hrobů dávno rozdrtila,
a nová země vstává krvavá,
bez těla, jenom s ústy, aby pila. . .

a pije, pije,
hrozná, nevinná,
rudou krev Října.
Hlavou Lenina,
tělem Sovdepie
žítí začíná,
žítí začíná

a pije, pije. . .

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni mečem,
na němž čerstvá krev,
a všichni, všichni
jsou tu vojáky
jménem Čapajev.

Zem nová, jiná
staví lafetu
v pevnosti Října,
údy sovětů
srdcem Jesenina
žije – a je tu,
žije -- a je tu
zem nová, jiná...

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni bičem
nebeského vozky
a všichni, všichni
jsou tu básníky
jménem Majakovskij.

A všichni, všichni. . .

ale sám a sám
básník Job zpívá. Odpusť, Leliane,
ty už bys dávno býval řekl:

Pane,
já třtina se tu s vichrem potýkám,
já chudý chudým dobře na stůl vidím,
já hladového o hlad neošidím,
já potulnému přidám ještě cest,
bosému prostřu dlažbu, která zebe,

a milenku, jež ve mně našla sebe,
přitlačím po polibcích na pelest.

Taková je má země, obývaná
láskami ubohého Leliana.

A nezpívám li, Pane Bože, sám,
mám sestru Bědu, bratry básníky,
prokleté jako jejich výkřiky,
a za ně za všechny se zpovídám:

Slýchal jsem píseň skřivání
po svěžím spánku v tymiánu,
rosa mi tekla po skráních
s vůněmi pšeničného lánu.

Snil jsem, že chválit nepřestanu,
jak chválí zamilovaní,
slýchal jsem píseň skřivání
po svěžím spánku v tymiánu.

A vedle spali odraní
ve vůních pšeničného lánu.
Snil jsem, že chválit nepřestanu,
jak chválí zamilovaní,
jak chválí píseň skřivání
od letní noci v tymiánu.

A stará země na smích snům
chce vidět blázny na kolenou
a staví před nás prázdný dům
a lampu v dešti s bludnou ženou.

Obludná noci, za tvou stěnou
je země věrná chudákům,
bubny své obludnosti ztlum,
chčeš-li nás vidět na kolenou.

Bubny své obludnosti ztlum
a všichni, všichni zapomenou.
Dej pozdním chodcům prázdný dům
a lampu v dešti s bludnou ženou.
A lunu, lunu vytřeštěnou
šilencům, básníkům a psům.

Tak živi byli tenkrát básníci
a stará země se jich děsila,
v nich věčných ona pomíjející
v dny hladové a zlé se drobila,
na její staré namlouvání plili
(–fuj, hezoučké! fuj, roztomilý rým! –)
a vzdávali se kráse, z níž se šílí
(–budiž! to grandiózní marně sním –),
s hudbou a vůní přešli jejím žářem
v smyslné ráje, v nekonečný harém.

Jako bys vyňal srdce dítěti
a dal je hrůze, dal je prokletí,
taková slova zoufalá a vroucná
nesla se z jejich srdcí do budoucna. . .

. . . kde v shnilých ústech obrací je Job,
ta odstředivka krásy, poezie,
Job, který stéblem vaše moře pije
a jako břechťan leze přes váš hrob –
ne, ve vás nikdy nežil básník Job,
Rimbaude, Corbière, Leliane,
a vaše slovo znovu jednou vstane
v zemi, jež z vašich písní uslyší
ty nejbolestnější a nejtišší!

Tak živi byli tenkrát básníci.
Na staré zemi, zemi hnijící,
světélkovala jejich lidská bída.
Jak bída s bídou den se za dnem střídá,
bez tváře chodí světem básník Job
a hloubkou noci měří si svůj hrob,
poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni,
ty padající – hvězda padat má –

A pak je tma a pak je jenom tma.

A zatím v dálce nesou lidé krásní
nelidskou tíhu šesté pevniny
a jejich pohled hrozný, nevinný
za hradbu staré země blesky metá,
až otřásá se stavba všeho světa,
a nová země vstává krvavá
a všude svoje děti poznává,
ty utlačené, ponížené, zbité,
ty zašlapané děti bez hrobů,
i Leliany tolik rozpačité,
že rozpoznala jejich podobu.

(A jenom jako stínem projde Jobem,
tak tiše jako porozpadlým hrobem
kořínek velikána jasanu.)

A stará země staví bez plánů
myšlenky, děla, podplacené stráže,
olejem dějin klouby světa maže,
hvězdami ruku k smíru podává,
hvězdami, které pro strach rozvėsila.
A nová země mlčí, krvavá,
bez těla, jenom s ústy, aby pila. . .

a pije, pije
hrozná, nevinná
rudou krev Října,
hlavou Stalina,
tělem Leninie
žítí začíná,

žítí začíná

a pije, pije...
A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni mečem,
na němž čerstvá krev,
a všichni, všichni
jsou tu vojáky
jménem Čapajev.

Zem nová, jiná
staví lafetu
v pevnosti Října,
údy sovětů,
srdcem Jesenina
žije — a je tu,
žije •— a je tu

zem nová, jiná. ...

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni bičem
nebeského vozky
a všichni, všichni
jsou tu básníky
jménem Majnkovskij

Poprvé, bratří,
práce není trest,
pod nebem Října
zaseto už jest,
ocel ohni patří,
práce je tu čest,
práce je tu čest —

poprvé, bratří!

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni ohněm,
v němž se sváří kov,
a všichni, všichni
jsou tu dělníky,
jménem Stachanov.

Poprvé, bratří,
práce není trest,
po celé zemi
zaseto už jest,
ocel ohni patří,
práce je tu čest,
práce je tu čest —

poprvé, bratří!

Pod strážným křídlem svého vampýra
mrtvým se stará země otvírá
a peklu v sobě žehná křížem krivým –
posupná, má-li otevřít se živým,
zas otevře se jenom jako hrob.

A jako stín už chodí básník Job,
to jediné, co zbylo z poezie
na staré zemi – slupka, slupka slov,
a jejich jádro v nové zemi žije
a košatí v zahradě katastrof,
ten psí Job, jehož páteří je bič,
ten Job, jenž krásu lže a život haní,
ten Job, to nelidské, to umírání,
to shnilé, staré, to, co už je pryč

A stará země na pomoc zve běsy:
je pustá, všechno se jí odřiká,
do nové země hučí její lesy,
šum potoků a řek tam utíká,
a stará země, nic už, nic než běs,
na Vídni zkouší, jak se vrátit k lidu,
a pak své černé cvičí u Madridu
a na všechno je připravena dnes.

TŘETÍ ZPĚV

Blesk,
blesk –
a ticho břeskné,
blesk,
blesk –
a v jejich síti
se hlaveň děla leskne.
Dunivé hromobití,
dunivé hromobití.

Blesk,
blesk –
ta setba podlá,
blesk,
blesk –
jak dračí kvítí
ježí se lesklá bodla.
Dunivé hromobití
,
dunivé hromobití.

Blesk,
blesk –
a z pekla stopy,
blesk,

blesk –
a země chytí,
a zas jen od Evropy.
Dunivé hromobití,

dunivé hromobití.

Blesk,
blesk –
svět bez pomoci,
blesk,
blesk –
a všeho syti
jdem do Jobovy noci.
Dunivé hromobití,

dunivé hromobití.

Na kraji pohrom, v srdci dále
se česká země ocitá,
odlivem požárů a válek
zapomenutá ulita,
v níž hukot úzkosti je stlačen.
V deštích tu úzkost pije z mračen,
z modrého nebe stáčí jas
a míchá zlaté víno s temným.
Děvčátko pod chodidlem jemným
stejně ji cítí v ten zlý čas,
jako ji voják hledě stranou
cítí pod botou okovanou.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v opuštěných domovech
zimou se na zdích sráží dech,
dech dávno mrtvých i těch živých,
jež vichr z krajin loupeživých
tak vyvracet zná v kořenech,
že ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek,
co rakví a co kolébek
zvážila spravedlivou měrou!
Kolébka – rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
ty nejsi ztracen poprvé.
Kolikrát vlast, když tma ji štvala,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

V dálce se sype ruský sníh
a světlem rozestírá lásku
na spící tváře dětí svých
jak na jablíčka v seně vlásků,
a zatím už se chystá běs
vyvrátit vsi a města všecka,
zabíjet ženy, rdousit děcka,
žrát ruské pluhy jako rez,
zabíjet děcka, rdousit ženy,
a v jeho rukou česká zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Ty malbo rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmu hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A staré zemi jde už o všechno,
nasadila si masku – Německo
a s Herodesem noc co noc se páří
a vrhá zmetky pod údery hran.
Z jejího lůna žháří, vrazi, lháři
za sebou nesou hrůzu do všech stran.

A stará země rozhání se těžce,
počítá krále, věže, střelce, běžce,
a dosud, dosud všechny tahy má,
má vycvičené stěny s ušima,
má ve svých mozcích krutou fantazii,
znamení vraždy na práh lidem vbíjí
a každou vraždou trochu odkryje
to, co už v jejím klínu nežije,
to, co svým dlouhým umíráním hnojí
to živé budoucí, co pokvete,
až stará země po posledním boji
poztrácí všechny tahy prokleté.

Už nezpívá dnes její básník Job,
mlčí jak lunou obílený hrob,
luna se viklá jako špičák v dásni

obludné noci, která požívá
básníky – ty, co pro sebe tu básní
pod padajícím křídlem vampýra.

A staré zemi jde už o všechno,
nasadila si masku – Německo
a obula si boty esesmanů,
obrhauptšturbángrupenfýrerů,
vede si na noc kurvu Pověru
a vztekle kopá na pekelnou bránu.

A na východě nesou lidé krásní
nelidskou tíhu šesté pevniny,
s katuškou tančí, automatem básní
a jejich pohled hrozný, nevinný
za hradbu staré země oheň metá,
až otrásá se stavba všeho světa,
a nová země vstává krvavá
a všude svoje děti poznává,
ty utlačené, ponížené, zbité,
ty zašlapané běsem do hrobů,
ty blátem v jedno strašné tělo slité,
ty, kteří nemají už podobu.
A stará země se té síly děší
a pustne, všechno se jí odříká,
do nové země hučí její lesy,
šum potoků a řek tam utíká
a stará země nic už, nic než běs,
v Lidicích zkouší k Čechám nové klíče
a. utahuje srdce do drtiče
a na všechno je připravena dnes.

Na kraji pohrom v srdci
se česká země ocitá,
odlivem požárů a válek
zapomenutá ulita,
v níž hukot úzkosti je stlačen.
V deštích tu úzkost pije z mračen,
z modrého nebe stáčí jas
a míchá zlaté víno s temným.
A dítě pod chodidlem jemným
sladce ji cítí v ten zlý čas,
když před ním stele luční kvítí.
Muž však ji horce, vztekle cítí.

Ach, Čechy krásné, Čechy
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé !

A v opuštěných domovech
hrůzou se na zdích sráží dech,
dech zabitých, dech vyvražděných,
a do zahrádek lehá pláč
kolébek čerstvě vyloupených
– zač je to všechno, Bože, zač? –
a ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek.
Co rakví a co kolébek
zvážíla spravedlivou měrou!
Kolébka – rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?

Ach, Čechy krásné, dechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
ty nejsi ztracen poprvé.
Kolikrát vlast, když tma ji štvála,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v rukou vraha celá zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem,
běs vraždí děti, rdousí ženy
a v dálce hoří širá step.
Běs marně staví k řadě řadu,
v zádech meč města Stalingradu,
po kusech zvrací ruský chléb.
V utrpení, jež bratry láme,
zapomínáme na naše, ;
a když se večer převlékáme,
bereme si už rubáše.

Ach, Čechy krásné, Č mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napne tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

ČTVRTÝ ZPĚV

A nikdy, nikdy nežil básník Job,
vždyť k jeho jménu připoután je hrob,
je jenom přáním staré země, která

básníkům-orlům vytrhává pera,
a jimi píšeme my spoutaní
o nové zemi, kterou tam ti silní,
ti bystrozrací a ti neomylní
z blankytu vidí jako na dlani.

V té nové zemi mají kořeny
básníci všeho světa, z půdy její
svou víru a svou lásku napájejí,
svou víru v svět, všem chudým upřený,
svou lásku, která z téhle strany zebe.
Tak v budoucnu je jejich počátek,
ale že čas jim sklenul jinde nebe,
do staré země rostou nazpátek:
v korunách jejich životů tu hnízdí
obludní ptáci staré země, hyzdí
surovým křikem tiché šumění –
chtějte tu zpívat bez utrpení!

Tak je ta píseň zoufalá a pustá,
že tu má básník jenom jedna ústa,
a v nové zemi, kam tak touží růst,
má milióny, milióny úst,

má milióny, milióny úst.

Básníku český,
tvými ústy dnes
ty milióny
mlčí,
a do tvé noci
hučí jenom jez,
svítí oči vlčí
a bijou zvony,

bijou zvony.

Básníku český,
a tvým srdcem dnes
ty milióny
věří.
A do tvé noci
voní z dálky bez –
vstávej, u tvých dveří
máj rudý, vonný,

rudý, vonný.

Češtino chudých,
milióny úst
tvá věrná slova
vzkřiknou,
básníku český,
přejde dlouhý půst,
i ti němí vzlyknou,
začneme znova,

začnem znova.

A zatím je tu ještě tma,
obrovskou stokou Říše teče
krev, kterou člověk prolévá
pod sprostým bičem poháněče,
a v rukou vraha česká zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem,
běs vraždí děti, rdousí ženy,
a v dálce hoří širá step.
Běs marně staví k řadě řadu,
v zádech meč města Stalingradu,
po kusech zvrací ruský chléb,
na frontách zbraně zahazuje
a doma ve snu hromy kuje,
už umdlévá i poháněč,
ta sladká krev už pro ně zkysla.

A jako brus se leskne Visla
a bohatýr si brousí meč.

Z dálky sem nesou lidé krásní
nelidskou tíhu svobody,
dělem a automatem básní
za pronárody, národy,
a chudí, slítí v jedno tělo,
jež po staletí krvácelo,
dnes válčí mozkiem Stalina
a věrnou zbraní Leninie.
Po hlavě nepřítel bije
ta velikánská rodina,
běs venku zbraně zahazuje
a doma ve snu hromy kuje,
už umdlévá i poháněč,
ten plnokrevný vrah už modrá.

A jako brus se leskne Odra
a bohatýr si brousí meč.

Běs cynicky si přikryl klín
posledním listem krve, běda,
jen prázdno, prázdno se tam zvedá -
na Berlín, hurá, na Berlín!

A stará země nic už, nic než hrob,
volá a volá. Slyší básník Job,
básník Job, který nikdy nežil, slyší,
poprvé slyší, ústy bez krve
poprvé mluví, mluví poprvé,
hlas jeho rozléhá se mrtvou říší,
hlas, jemuž ona nechce rozumět,
hlas, jemuž rozumí už celý svět.

Tak narodil se přece básník Job

a k jeho zrodu připoután je hrob,
vteřiny jeho hned se v červy mění
a jeho životem je zapomnění,
vždyť narodil se, aby jako tvor
proklel tu starou zemi, matku bídy,
a pak i jemu *zavře* ústa mor,
ta ústa tvrdá, bílá jako z křídý,
jen aby proklel:

Prokleta buď třikrát,
šeredná země mrtvol, země červů,
zahrado bez plodů a strupe světa!
Bud' prokleta tvé jméno a tvé símě,
bud' prokleta, cos oplakávala,
bud' prokleta tvá radost a tvá láska,
bud' proklet každý, kdo tu žil a zemřel,
bud' milosti zavržen bud' navždy
od lidí, od zvířat i od bohů!
Poslední její dech buď černým mrakem
a zakryj slunce, zakryj oblohu,
vy lodi, obraťte se před přístavy,
jež pohltilo moře do hlubin,
vyhněte se jí, zelenavé trávy,
obleťte, ptáci, z dálky její stín,
a děste se jí, vichry, bouře, deště!
Bud', země, nočním vytím, cinkotem
falešných peněz, mrtvým chrámem vraždy,
a ten, kdo pláče nad tvým životem,
bud' stokrát proklet s tím, kdo chtěl by vzkřísit
sutiny moru, v kterých bloudí děs!
A buďte na něm krutě potrestány
zločiny země, vypálené dnes!
Do pekel vedou vyvrácené brány,
lve brány, země hříchu, prokletí!
Bud' vymazána z lidské paměti!

... ty padající – hvězda padat má –
pak je tma a pak je jenom tma.. .

PATÝ ZPĚV

Josefe Horo,
do samoty mnišské
hleděly tě skryt
nemoc a stáří.
Ale je tu lid,
střílí u Jindřišské
do černých vrahů.
Vztekem slepí žháři
pálí tvou Prahu,

pálí Prahu.

Josefe Horo,
a tvým srdcem dnes

po Čechách všudy
věří,
a. do tvé noci
voní pražský bez –
vstávej, u tvých dveří
máj vonný, rudý,

vonný, rudý.

Je rudý krví
děti, na něž běs
ve sklepích šlape,
je rudý krví,
která na tvůj bez
kape a kape.

A stojíš ve snu
jako slepý bard
uprostřed barikády,
a k horkým puškám
revolučních gard
obrácen zády,
před sebou mrtvé,
okna vystřílená,
prapory zplihle,
v zoufalém dešti
počítáš ta jména,
dni nepostihlé,

a mrtvé hlavy
neslyšíce hromu
spí u kaluží.
Tvá hlava od nich
ve sklepení domu
spánek si dluží.

Ale ten spánek
zatím neusedá
na oči v pláči
a tvoje ruka
potmě ruku hledá
té, jež sem kráčí.

Josefe Horo,
po všech barikádách
hledala tě dnes,
nic tu nepropásla,
chladná jako bez
vybírala v řadách
očima vrahů,
jak jeskyňka se třásla
u tvého prahu.

Proud hvězd a času
omílá tvůj strop –
ty světa písňě

dopět!
Snad zítra, zítra
na tvůj živý hrob
sestra máje opět
zaklepá přísně,

znáš ji, přísně!

Ne rudá kreví
dětí, na něž běs
ve sklepiích šlape,
ne rudá kreví,
která na tvůj bez
kape a kape,
ale tak šedá
jako dláždění,
chladná jako jezy,
skrytá jak sníh,
jak jiskra v křemenu,
jak cvrček v mezi,

za sebou mrtvé,
okna vystřílená,
zbořené domy,
za sebou nářek,
který volá jména,
rukama lomí,

za sebou hlavy,
které o zed' tlukou,
dny, jimž na počest
zkoušely děti
neumělou rukou
pancéřovou pěst,

před sebou tebe,
bez krve a šedá
jak úsměv zašlý. . .
A tvoje ruka
potmě ruku hledá –
a už se našly.

A zatím jarní slunce v ulicích
nestačí leštit slavné pancéře,
co nás tu bylo nedoufajících,
co nás tu žilo v pevné důvěře,
co nás tu neslo jméno na čele,
co nás tu postříleli bez hrobů,
co nás tu živořilo zbaběle,
co nás tu poztrácelo podobu!

Odpusť nám, země naše,
žes neměla jen chudé,
odpusť nám, země naše,
ten chudý soudit bude!

Když rozptýlil se kouř všech požárů,
strašlivou malbu hrůzy odkryl nebi:
krajiny z listí slazené se šklebí
a z krve vyje lidství bez tvarů
a města odcházejí z kamení
a celý svět má hrozné vidění –

a vidí, vidí
oči vypíchané,
údy přelámané,
zvířata-lidi,
srdce vypařená,
pohlaví rozdrcená,
jazyky vyřezané,
těla bezhlavá,
těla beznohá,
těla bezruká,
transporty smrti,
zoufalé kanibaly,
pece, jež pálí, pálí,
plyn, který škrtí,
skvrnivku, mor a hlad,
napořád, napořád.

Ale to strašné zpuštění
noc vápnem luny zabílí
a léto rounem z obilí
přikryje všechno utrpení,
napojí blesky svistem kos,
šest let se čeká na letos,
pod svobodnými rukama
porostou města, klasy, stromy
a budou dunět dynamy
a budou hřímat naše hromy.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

Na vás, vy chlapani z Uralu,
běs narazil jak na skálu,
zadrž ho, město Stalinovo,
teď rve si z břicha Sokolovo,
Slováci, Češi, vaše krev
potokem teče za Kyjev
a v dálce čeká Dukla běsná
a nová, nová běsí česna,
až Praha pozdravila vás...
Byl vojny čas, byl vojny čas.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
tys nebyl ztracen poprvé!
Kolikrát vlast, když tma ji štvála,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

Afrika, Bejrút, Kongo, Nil
a Tobruk s nebem bubnujícím,
hrom, který ticho prolomil
za bleskem temno stehujícím,
poušť s azurovým okrajem
a naši letci hlídkující
jak stříbrohnedí sokolíci
nad Lamanší a Biskajem,
a Dunkerque jako hnízdo vosí
tak blízko, blízko české kosy,
až Praha pozdravila je...
čas míru a čas pokoje.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
tys nebyl ztracen poprvé!
Kolikrát vlast, když tma ji štvála,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A vody hučí, šumí bor,
ze studní žízeň vodu váží
a za oploteň českých hor
žeň nenávisti válka sváží,
a zas je v dílně partyzán
a jiný seče žitný lán
a slunce rosné z louky stoupá
jak velký odpočatý žnec
a mladý krasnoarmejec
v lidickém potoku se koupá.

Ach, Čechy krásné, cechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v Čechách nikdy
nežil básník Job,
Job, k jehož jménu
připoután je hrob.

Josefe Horo,
horo,
k tvému jménu
běží zem sama,
a z jeho výšek
lid má pod sebou
strašné a krásné panoráma:

italské zálivy,
zemí, kde smrt si vzala
masku Giovinezzy,
bůh krásný a bůh ošklivý
a lidé v kleci.

A nekonečný sníh
od hvězd až k Leningradu,
práce, všude práce,
na hvězdárnách i na polích,
boj proti hladu.

Slovenské nebe,
pod ním letí Vah,
na miskách cintorínů
tisíciletý prach,
a básník volá
s těmi padlými:
Zitě tak, ach tak,
jak žít sme chceli my!
a Říp a pod Řípem
zem, pracující zem,
a píseň cvrčků
a jedna, jedna řeč
a vedle pluhu,
vedle kladiva
čeká a čeká puška žárlivá.

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni ohněm,
v němž se sváří kov.
A všichni, všichni
jsou tu dělníky
ocele, zrní, slov!

Poprvé, bratří,
práce není trest, pod nebem Máje
zaseto už jest,
ocel ohni patří!
Práce je tu čest,
práce je tu čest –

poprvé, bratří!

Na vždycky, bratří!

Červen 1945

ŘEKA NEZAPOMNĚNÍ Verše z let 1941 – 1944

*Krev chudých – řeka Nezapomnění,
na ní z mrtvých vory,
krev chudých teče, temnou červení
stříká na prapory.*

Verše z Jobovy noci

MEZI TŘASKÁNÍM

Už kolem všechno vyhořelo
a na všem úzkost leží.
Já zpívám, jako cvrček zpívá
na vypálené mezi,
já věčným zpěvem marním.

Co věrných tváří odprýskalo
tím ohněm inferálním:
pod nimi stará malba víry...

Co věrných hlav pro pravdu chudých
v krvi se skutálelo –
a jejich dětem u kolébky t
o třaská, třaská, třaská.

Zpívám – tak *zpívá*, s hrůzou láska.

Ze starých katedrál se práší
jak z rozšlápnutých pýchavek,
ale co šumí hvězd a řek!
Zpívám – a je mi radost zpívat.

Ach, co je sláva katedrál
zde proti slávě dětské hlavy
jen šátkem krve přikryté!

Zpívám – a je mi hanba zpívat.

A mlčet – mlčet teprve!

NEPŘÍTEL

Tak málo sněhu je a ještě černá,
svět už je bílé nehoden,
jdu městem ponořeným do inferna
a potkávám tě den co den.

Cítím – nás oba, stejně ruce zebou,
jsme přece lidé, já i ty.

Cosi však leží mezi mnou a tebou –
můj bratr, bratr zabitý.

CESTA K MRAZU Památce Jiřího Ortena

Jen letmý pohled na nábřeží
se slovy: Sněží. Ano, sněží --
a dnes ti sněží do vlasů
z hvězd, mrtvý, na tvé cestě k mrazu
bez člověka a bez času.

Kam vidíš až z tamtoho srázu?
Za naše časy? Ještě dál?
Až za pláč, který usedal
na víčkách dětí probuzených
rachotem řítících se měst?

A jsme ti blíž jen o bolest –
a jednou, v časech odepřených
tvým dnům, ach, jen se rozhlédni,
a tam, ta hvězda poslední
je Země, vločka, jež se třpytí
na zmrazku boží šlépěje:

tvůj hrob, jež je ti obejítí,
a naše – naše naděje.

PSÁNO SE VZPOMÍNKOU NA HANUŠE BONNA

Co záře slunce vyplývá
i na nejmenší střípek!
Napojte se jí dosyta,
životy, oblé džbány,
vy s malováním krásných let.

Sbírat vás budem k střepu střep
po velkém stěhování.
Na kterém střepu najdu střed
té malby starodávné?

Jde malování krásných let
i přes praskliny hrůz a běd,
vy džbány s pěnou na dně.

Už dnes jsem jeden střípek zvěd.

A na něm ryla smrt:

Stín rukou dávno odložených
na desce klavíru.
Ztracený listek mladé hrudi
a pod ním jenom tolik vzduchu,
kolik si vzítí směl.

Stín hlavy, kterou neprobudí
mlčení slitých těl.

A kapku srdce...

Umučené
slyšel by ještě bít
v srdci nás živých, které žene
hrůza mít jeho klid.

NOKTURNO VLKŮ

Noci temná, temnější než hrob,
mrchy dávno mrtvých vlků budí
kroky podle míry jejich stop –

nocí temná, temnější než hrob!

Mrtví vlci, vlci bez hrobů,
které by jen hrůzou zarůstaly,
dnes už známe vaši podobu –

mrtví vlci, vlci bez hrobů!

Zem vašemu děsu nestačí,
ve vesmíru vašich krutých očí
poznáváme se jen po pláči –

zem vašemu děsu nestačí.

Hvězdy, které vládly nad morem,
do paměti země promítají
mapy dokreslené terorem –

hvězdy, které vládly nad morem

Lidé živí, jednou bez hrobů,
které by jen hrůzou zarůstaly,
místo tváře vlčí podobu –

lidé živí, jednou bez hrobů,

lidé temní, temnější než běs,
z noci vlků po paměti táhnou
vlastním mrchovištěm bez nebes –

lidé temní, temnější než běs.

ZEMĚ VLADISLAVA VANČURY

Mluvíme šeptem k čtyřem stěnám,
které už shořely.
A mlčíme-li, úzko je nám,

že *tamti* slyšeli.

Už dávno, dávno nejsme v čase –
a v dusném bezčasu
na hrobech se tu léta pase
to pokolení psí.
Ukryto za zkrivené kříže,
v tlamě dech morový,
požářem Lidic hrubě líže
zdrčené domovy.

Co v tobě Lidic vyvraždili,
básníku – vojáku!
A dál se vraždí, dál se střílí
z krutostí, z rozpaků.

Je hanba hvězdám, hanba světu !
Než smrt bych přiznala,
raději k zešílení kvetu,
já, země zoufalá.

STŘECHY Z OLOVA

Mrtví s živými se mísí
v dusnu domova.
Nad domovem těžce visí
střechy z olova.

Neprodyšné, neprůhledné,
a den ode dne
smrt po našem boku šedne,
tolik je jí zde.

Smrt dřív nápadná, smrt, které
tříkrát bylo jít,
jména přátel tvých si bere,
šeptajíc ti: Klid!

Smrt, jež dřív se upejpala
usrkávajíc
z tvého vína, z tvého mála,
dnes už nechce nic.

Dnes už nás má se vším všudy,
s dětmi, s rodinou,
umře boháč, pojde chudý,
všichni zahynou.

Všeho ubývá, jen hrůzy
roste s nadějí, t
y se držíš, ale druzí
už se pouštějí,

ty se pouštíš, ale oni
už se drží zas,

stejně letos jako loni,
ale vždycky včas.

Jeden nebesům své drama
hraje nocí dnem,
druhý zkouší, pod nohama
jak je pevná zem –

a na konci hrůza stejná
jako na kraji,
hrůza temná, beznadějná,
pod níž zoufají.

Vždyť zabíjí naráz krutá
hrůza ze smrti,
ale hrůza ze života
jenom přiškrtní.

Bezruký jsem, ale nesu,
co jen poberu,
všechno vrhnu k nohám běsu
za svou chiméru.

Beznohý jsem, ale běžím,
abych na konci
spláchl s vámi douškem svěžím
žízeň z těch dnů psích.

Bez dechu jsem, ale dýchám
hlouběji než dřív,
bez sluchu jsem, ale slýchám,
že jsem ještě živ.

Bez krve jsem, až se stydím,
ale krvácím,
bez očí jsem, ale vidím,
že se nevracím.

Vidím, jak se prudce žene
čas i kolem mne,
když ty střechy olověné
dítě nadzvedne.

VERŠE K NAROZENINÁM

Co ti mám zpívat zrovna dnes,
když je tak smutné naše nebe?
Maličká, je tu Herodes!
Zpívejme, dokud máme sebe!

Nic nevíš, ani netušíš,
ale už také na raménkách
nést pomáháš nám těžký kříž –
ba, dnes ho cítí i ti v plenkách.

Z tvých slůvek klinká nesměle
zvoneček řeči, už se přidal
k ostatním jako v kostele,
aby mu hřměním odpovídal

zvon hlavní, rodné řeči zvon,
a s ním se nesou naše hlasy
široko, slavně, kam chce on,
daleko za morové časy!

června 1942

ZTRACENÉ DOMOVY

*V létě roku 1342 byl kraj mezi Sázavou
a Vltavou evakuován pro vojenské
cvičiště SS.*

Živí:

Vy mrtví, spíte hluboko
a my tu jako vaše stíny
žijeme jenom naoko
na druhé straně hlíny.

Zpěv kohoutů a jezů šum
pomalu cizím uším patří.
Spílávali jsme cikánům
a teď jsme jejich bratří.

Co rakví viděl rodný práh
vynášet pro shledání sladká!
Teď máme přes něj v kolébkách
přenášet nemluvnátka.

Mrtví:

Na chudé pohled'te, jak s dětmi jdou
a za vás všechny přenášejí nebe,
olovo hvězd a prázdno kolem sebe.
Přes hrůzy, vám jež hrozí zejména,
zůstává vaše ruka zavřena.
Myslíte na to, když tak s dětmi jdou,
zda hladem nebo zimou neklesnou
a nebe, které nesou, kam jste chtěli,
se nezří ti též na vás, zatvrzelí?

Živí:

Vy mrtví, spěte, spěte dál!
Po mnohém kabát máme dosud.
Vnuk z jeho kapes vysypal
na svoji dlaň váš osud:

pár žitných zrněk v osinách.
A v šeru poloprázdné sýpky
lesknou se vaše oči v tmách
jak v černé brázdě střípky.

Lesknou se jako *zaživa* –
ale ať hrůza přes nás věje,
ať se k nám kdo chce dobývá,
váš prach se nezachvěje!

Mrtví:

Že zadul víchr? Ať si zaduje,
ať rozvane vás do všech koutů země!
A že si nepočíná zrovna jemně
jak hravý kdysi vítr domácí,
jenž ani stéblo nerozkymácí?
Že zadul víchr? Ať si zaduje!
Jste jenom listí. .. Ale strom tu je!
A na kořenech — nač mít tolik strachu?
závaží těžká, i když jenom z pracím.

Živí:

Vy mrtví, spěte, spěte dál!
Ještě jsme našli po leckterém
hůl nebo střevíc – kdo se bral
tou cestou, jíž se berem?

Sešli jste, jako sejde sníh
na Běsné nebo na Jáchymu.
Kdo si tu cesty v závějích
prošlape příští zimu?

Co rakví viděl rodný práh
vynášet pro shledání sladká!
A teď jsme přes něj v kolébkách
přenesli nemluvnátka...

Mrtví:

Snad se vám zdáme jenom vyčítat!
Odpověď z mrtvých úst vás nyní zebe –
Hle, naše cesty dávno zdvihlo nebe
jak osnovu, na níž se prsty hvězd
kmitají tiše, aby tkaly zvěst
těm, kteří se jich za vás budou ptát:
Probud'te živé, mrtvé nechtě spát!
A prostě chudé! Půjdou, jsou tu k tomu,
a prošlapou vám zase cesty domů.

VÁLEČNÁ ZIMA

Vzpomínáš... ? Bál jsem se v básních svých
o zimě bělostně zpívat.
Chrupe sníh: chrupal by ve verších.
Počkám, až pokvete jíva.

Zazpívat bojím se také dnes
o zimě, víc nežli prve.
Tenkrát se na sněhu třpytil stesk,
ale dnes jiskřičky krve.

Tenkrát se ve vločkách sbírala

ta u hvězd umrzlá země.
Dnes hledá na sobě zoufalá
poslední místečko temné.

NOKTURNO PSŮ

Noci temná, hrobu temnější,
mrtví psi se ve mně rozkňučeli,
kňučí, kňučí, smrt je konejší –

noci temná, hrobu temnější!

Kňučí, jejich obzorem je mříž,
po kusech z nás život odpadává,
ten psí život, jež si vykňučíš –

kňučí, jejich obzorem je mříž.

Až vypluje luna, zavyjou,
zavyje to ve mně strašným vytím
lidství drceného bídou svou –

až vypluje luna, zavyjou.

Umlč, neumlčíš vytí měst,
neumlčíš ani zapípání
nemluvnátka, které vraždí běs –

umlč, neumlčíš vytí měst.

Města vyjí na dně temnoty
a v nás kňučí, ustrašeně kňučí
věčně bičované životy –

města vyjí na dně temnoty.

V sklepích pod železnou vichřicí
jíme s chlebem, pijem s mrtvou vodou
jejich popel ještě vyjící –

v sklepích pod železnou vichřicí.

ZVON

V nejzoufalejších nocích slyším
ta jména – Volha, Don...
Jak by se z hloubi pohnul říším
odzvánějící zvon.

Volha, Don,
 Volha, Don,
 Volha, Don.

Židovské matky s lidickými
pod kříži stojí dnes,

za nehty třísky kruté zimy
a v srdcích rez, jen rez.

Volha, Don,
 Volha, Don,
 Volha, Don.

A my se odvracíme studem
na loži od žen svých,
že ještě jsme a že snad budem
i zítra vedle nich.

Volha, Don,
 Volha, Don,
 Volha, Don...

Vy zmrzlí a vy uhořelí,
jste mrtví, mrtví jen.
Jak šaty na nás zevšedněly
ty hrůzy den co den.

Volha, Don,
 Volha, Don,
 Volha, Don...

Jde chudý, jeho kroky slyším,
vstávejte, je to on –
to se tu z hloubi pohnul říším
odzvánějící zvon.

Volha, Don,
 Volha, Don,
 Volha, Don.. .

VÝZVA BOHATCŮ

Po krvi žízní škvírami,
jež otevřela pod námi,
zem ohněm válek rozpukaná,
ústa má prachem prašivá,
krev dejte, zem je žíznivá,
vy chudí, torzo Storukána.

At' vámi zas ji napojí,
když vámi zavšivilo ji
kdys nebe, vám prý pronajaté,
rozlézáte se na světle
po její tváři odkvetlé
a jenom slovo chleba znáte.

Nás ujídáte ve svých krajících,
a proto dejte bez odkladu:
na bubny kůži umírajících,
tuk mrtvých na štíty a kosti z nich
na píšťaly pro píštěce hladu.

Přeneste naše životy
přes pohromy a přes psoty,
vysoko, aby kapka ani
té krve na ně nestříkla
a bolest aby pronikla
jen vámi, vámi – nás přec brání

tužený krunýř ze zlata.
Neste, toť vaše odplata –
neste, jen neste, je vás třeba,
než celá zem se rozdrobí
na hrobečky a na hroby,
než v kámen obrátí se chleba.

Nás ujídáte ve svých krajících,
a proto dejte bez odkladu:
na bubny kůži umírajících,
tuk mrtvých na štíty a kosti z nich
na píšťaly pro pištce hladu.

Když naše moc vás vypoví,
opouštíte své domovy,
vy bez domova, doma všude,
pod plachtou vánic spěcháte
s almužnou v ruce uťaté,
Nevěřte však, že vaše bude

ta ruka, kterou chytá křeč,
když za nás nyní zvedá meč
a bojovat má za své pány,
ta ruka, kterou vládneme
a kterou utrhumeme
vám od úst chleba odříkaný.

Nás ujídáte ve svých krajících,
a proto dejte bez odkladu:
na bubny kůži umírajících,
tuk mrtvých na štíty a kosti z nich
na píšťaly pro pištce hladu.

ZA SVATOPLUKEM NOVÁKEM

Ne – ve mně tolik nehořel jsi, Pane,
abys vyhořel
jak v něm, jenž padl za ty udupané.
A jejich víru měl.

Ani má víra, ani moje láska
nechtějí slyšet víc
v požárech strašných stará města prskat
jak hřeben vlasatic.

Ještě mne vytí lidství vražděného
tisíckrát rozklepá,
než moje láska bude jako jeho –
tvrdá a sveřepá.

Mé chybí vše, co v jeho lásce bylo
z povahy kladiva,
to, co mu smrt, z níž jiskry neslevilo,
ukulo *zaživa*.

Ne – ve mně tolik nehořel jsi, Pane,
abys vyhořel
jak v něm, jenž padl za ty udupané.
A jejich víru měl.

A moje víra je tak vlažná, na nic,
jen v mojí naději
ty děti hladu, bratři sněhu, vánic
zabíjet umějí.

VÁLKA CHUDÉHO

Až do mých doupat proniká
národů strašné naříkání
na prahu čtvrté zimy válečné.
Dnes už se nevzlyká,
jen křičí, křičí – kdo jim brání
žít léto slunečné,
rozhrnout vinobraní
do zimy s kamny, se stoly
plnými teplých jídel
kdykoli, kdykoli?

Já ne –já chudý nikoli!

O hradbu našich těl
si podepřeli štít.
Mně, který jejich klid
jsem obcházel
tak tiše jako kočky,
natloukli do chodidel
železné cvočky,
a nahý nebyl jsem jim dost,
mne ohni dali z kůže svléci
a o mou pohozenou kost
se hroby rvou.
Kdo řekl jim: Teď dost,
ať opustí své věci,
ať hrůze otevrou
a rozprchnou se do polí?

Já ne –já chudý nikoli!

A teď se bojí čtvrté zimy,
do nebe volají
a jejich děti s nimi –
a stále se mne neptají,
kolikátou už zimu válku vedu
– tisící? dvoutisící? –
za doušek vody, za měřici

zadiny, po níž moje děti mrou.,
za sestru Bědu,
za cvrčka pod hlavou.
Kdo do mletí jim námel hněvu
teď míchá a kdo jejich révu
podtíná u kořene,
až v životě je zabolí?
Já ne –já chudý nikoli!

A tisíc let mne žene
hlad, abych sousto vzal,
než v nich mi uteče –
a tisíc let mne žene
nenávist, abych ťal
rukou bez meče,
a tisíc let jí unikám
a tisíc let už nevzlykám,
jen křičím, křičím. Kdo mi brání
žít léto slunečné,
rozhrnout vinobraní
do zimy bezpečné,
ze staré archy mého rodu,
mou krví vysmolené,
ven vyvést děti na svobodu
pod nebe, jež se klene
pro všechny, ať jste kdokoli?
Ty, bratře můj, ty nikoli!

NAPOSLED

Už jsi mrtva, mrtva, stará země,
mými verši umíralas ve mně,
umíralas ve mně zpěvem,
zpíval-li jsem, pak jen že tu jsem.

Když jsem zpíval o tekoucí řece,
cítíl jsem, že jednou, jednou přece
novou /zemí stejná poteče
pro tvé léto, šťastný člověče.

Ale když jsem o člověku zpíval,
nový člověk se mi neozýval,
ale člověk staré země zas
k svému zpěvu půjčil si můj hlas.

A svou bolest mou bolestí měřil,
ale vírou svou mi neuvěřil,
radostí mou neradoval se,
slabosti mé vděčil, zeje zde.

Jaké je mé jméno, sotva tušil,
ale našel jméno pro mou duši,
jeho hříchy jsem mu záviděl,
jeho strachem jsem se v noci chvěl.

A tak když jsem o člověku zpíval,

nový člověk se mi neozýval,
chudý – ten se hlasu mého bál,
zpíval-li v něm, pak jen opodál.

Ale dnes v něm bez oddechu zpívá,
stará země pod ním dohořívá,
pod staženým nebem krutých let
v staré zemi zpívá naposled.

J.W.
1924 – 1944

V lednu se růže
s hrobem neobjímá,
v lednu je zima.
Zima, zima.

Básníku cizí,
cizí mládí mému!
Smím ti tak říci
dnes, kdy tvoje pravda,
jež byla k smíchu
chlapci bláznivému,
tak hořkne muži.
Hořkne muži.

Nad hrobem tvým
se nebe otočilo,
a tvoje láska
slila se v mém srdci
v závaží víry,
že zvítězí chudý.

A tak se spolu
setkáváme v lásce,
ty chlapec kdys,
já dítě – nyní muži.
A z naší pravdy
lež si šaty dluží.
A pravda křičí,
plná ústa bláta:
Zde nejsem ničí,
nejsem ničí!

Na pomoc vedeš
jí své mládí, chlapče,
básníku – chlapče:
Věřte mi, pravdu
chudý nepovalil,
a její pramen
jen svou krví zkalil!

Věřte mi, lidé!

NOVÁ ZEMĚ

S chudými jdu starou zemí,
jsou té země prach,
ptačí píseň nad větvemi,
šelest v travinách,

ale také těžká mračna,
ale také hrom,
také střecha blesku lačná
a vysoký strom.

Vědí, kam se mají podít,
a v tvou prostrannost
 má se jako v pancíř odít
jejich bezbrannost.

Hledáme tě po všem světě,
ale ty jsi zde,
věky s sebou nosíme tě jako děti své,

jejich očima se díváš
na náš černý svět,
zvony vzpoury rozezníváš, aby hnaly vpřed

dlouhé zástupy, když třaská
vražda nad hroby.
Vtiskují se jako vráska do tvé podoby,

umdlévají, ale znovu
se v ni zaryjí,
 nová země, sestro kovu,
který zabíjí,

lidem venku odpíraná,
v srdcích trpěná,
zrozenému slibovaná,
mrtvým ztracená,
stokrát v lůně krutých válek
nedonesena,

vzduchem, vínem, láskou, chlebem
ve snách přijatá
a dnes pod hořícím nebem
znovu počítá.

Kolikrát jsem pustým ránem
s tebou, mrtvý, šel,
naše hlasy, pod orkánem
bzučení dvou včel,

v ulicích se tiskly ke zdím,
a za městem sníh
jako ticho za souhvězdím
ležel na polích.

Křídla vadila nám v chůzi,

nohy křídům zas,
a nad námi pluky hrůzy
zatím sbíral čas.

Kolikrát jsi s nejchudšími
kouř jen snídával
a uzlíček jejich zimy
domů s sebou bral,

hořkost prosby na jazyku
jako žebráci,
kterým se jen sousto díků
v ústech obrací.

A když vlásky svému děcku
hladils naposled,
viděls všecku bídu — všecku,
kterou jen zná svět,

vraždu, lup a zákon stoky
a své dítě v něm.
Ach, kéž aspoň jeho kroky
vejdeš v novou zem,

v zem, nám venku odpíranou,
v srdcích trpěnou,
zrozenému slibovanou,
mrtvým ztracenou,
stokrát v lůně krutých válek
nedonesenou —

vzduchem, vínem, láskou, chlebem
ve snách přijatou
a dnes pod hořícím nebem
znovu počatou.

Z tvého pohřbu vracíme se.
Město jako jez
stáhlo nás a s sebou nese.
Čím tvá smrt je dnes,

v čase, kdy jev miliónech
člověk zabíjen?
Na rozburácených zvonech
lehkým chvěním jen,

ve vichru, jenž stromy kácí,
střechy z domů rve,
křídlem, které včela ztrácí,
pírkem koroptve.

Ale smrtí nepomíjíš,
touho nejchudších,
hle, co mrtvých ukryly již
hroby v loktech svých,

hroby chudých bez podoby,
hroby nomádů!
Koho burcuje ty hroby?
Malou cikádu,

ucho hvězdy, která v trávě
naslouchá, jak svět
doznívá v té mrtvé hlavě,
obrácené zpět

od živých, jež smrt jen klame.
Mrtví, pro váš klid
v starou zem vás pohřbíváme,
v nové chceme žít,

v zemi venku odpírané,
v srdcích trpěné,
zrozenému slibované
a vám ztracené,
stokrát v lůně krutých válek
nedonesené,

vzduchem, vínem, láskou, chlebem
ve snách přijaté
a dnes pod hořícím nebem
znovu počaté.

S chudými jdu starou zemí,
jsou té země prach,
ptačí píseň nad větvemi,
šelest v travinách,

ale také těžká mračna,
ale také hrom,
také střecha blesku lačná
a vysoký strom.

Aby umírali hlady,
šijí obilí,
zakládají vinohrady,
aby žíznili,

lodi stavějí a sami
na dně moře spí,
je však nepřenesou prámy,
ale kolébky.

Jejich rod se dokolébá
na nejkřehčí z nich
v zem, jež nazývá se Chleba
v srdci hladových,

v zem, jež Víno nazývá se
pro ty, kteří dnes
prahnou po bratrském hlase
cestou bez nebes,

v zem, již zvou ti umučení
Láska nebo Bůh,
a v zem, kterou uvěznění
nazývají Vzduch,

v zem nám venku odpíranou,
v srdcích trpěnou,
zrozenému slibovanou,
mrtvým ztracenou,
stokrát v lůně krutých válek
nedonesenou,

vzduchem, vínem, láskou, chlebem
ve snách přijatou
a dnes pod hořícím nebem
zнову počatou.

ROZHOVOR NA KONCI POŽÁRU

Kdo jsi – ty, který jdeš
pod vypáleným nebem?
– Jsem ten, jenž po věky
je v příbuzenství s chlebem.

Smrt v rouchu plamenném
tu prošla před chvílí.
– Co smetla, přikryji
pod pláštěm z obilí.

Ty? Vždyť jsi nahý, bos,
jen bláto zná tvé paty.
● Jsem jak lán – ze slunce
tu na mně rostou šaty.

●
A přesto na sebe
nic nemáš, příteli.
– Rok co rok o můj plášť
se druzí rozdělí.

Kdo jsi – ty, který jdeš
se znovu rozdat bratřím?
– Svým bratřím? Nebo těm,
jimž jako vítr patřím?

Mně třeba, který měl
lány a velký dům.
– Hladovým vojskům sils
a stavěl požárům.

Kdo jsi – ty, který jdeš
pod vypáleným nebem?
– Jsem ten, jenž po věky
je v příbuzenství s chlebem.

Jdeš domů? Nebo jdeš

na cizí pole krást?
– Jsem doma v dětech
svých. A v nich je moje vlast!

A kdo jsi? Býlí, pýr,
jež rostou tu z mé půdy?
--Jsem život synů tvých –
a tvoje smrt. Jsem chudý.

JOBOVA NOC

PRVNÍ ZPĚV

Ve staré zemi žije básník Job
a z těch ran, jež mu zasadila, básní
a hloubkou noci měří si svůj hrob.
Poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni,
ty padající – hvězda padat má –

a pak je tma a pak je jenom tma.

A do té tmy si dávno mrtvé volá:
Sestup sem z nebe, já tě volám zdola,
anděli! dítě! děvko kající!

Sní: Verlaine bloudí jeho ulicí.

A stará země s hněvem vydává,
co rozdrtila na prach pro vzpomínku,
stonavé básníky má, stonavá,
a s nimi uhnívá už od kořínků,
stonavé lásky, které odstrkují
poslední kolébku jak prázdný člun,
z objetí jedy samot destilují
a pláčou za mřížemi krutých strun,

proklínajíce v jejich doprovodu
svůj zánik, zánik nemocného rodu.

A luna jako nahé koleno
obludné krásy v krajkách noci svítí.
Jen slepcům, slepcům je tu prostřeno
nádherné slunce vezdejšího bytí.

A stará země stejně jedy mísí,
jež na ubohém Lelianu kdysi
zkoušela, až mu otevřela hrob,
a zahalen do Verlainova pláště,
bez jeho srdce, něhy, lásky, záště,
jen aby zpíval, zpívá básník Job.
Poslední hvězdo, hvězdo zbloudilá,
poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni!

A básník je tu sám a sám a básní
a zpívá ženě, která nežila:

Ty černě viděná,
a přece světla plná,
na tvoje ramena
tma padá jako vlna –

ty černě viděná!

Až v temnu ňadra tvá
rozsvítí vložka bludná,
ty v sobě záludná
tak jako voda u dna,

ty v sobě záludná,

na chvíli zaváhá
tma, která opadává
a svléká do nahá
to, co se tmám jen zdává,

to, co se tmám jen zdá,

to, co se tmám jen zdá,
když letí hvězda bludná,
ty v sobě pohnutá
tak jako voda u dna,

ty v sobě pohnutá...

A zatímco tu blázen básník zpívá,
pod starou zemí čeká země živá,
čeká a čeká, živa z hladomorů,
až sem je slyšet slova jejích chórů:

Máme hlad, máme hlad, máme hlad. ..

Do staré země pronikají těžce
a stará země všechny tahy má,
má krále, věže, koně, střelce, běžce,
má vycvičené stěny s ušima,
má ve svých mozcích krutou fantazii,
znamení vraždy na práh lidem vbíjí –
a sám a sám tu zpívá básník Job,
sám, jenom sám se slyší jako z dálky,
to mezi hroby k hrobu volá hrob –
a stará země připravuje války
a každou válkou trochu odkryje
to, co už v jejím klínu nežije,
to, o čem zpívat básník Job se bojí,
to živé, budoucí, co pokvete,
až stará země po posledním boji
poztrácí všechny tahy prokleté,
až ztratí vše, co brání dnes tak těžce,
až ztratí krále, věže, střelce, běžce.

A v jejím dusnu zpívá básník Job,
otevři dveře, otevřeš jen hrob,

a zatímco tu pro sebe jen zpívá,
pod starou zemí čeká země živá,
čeká a čeká, živa z hladomorů,
až sem je slyšet slova jejich chórů:

Máme hlad, máme hlad, máme hlad. . .

Nechce je slyšet hluchý básník Job
a oni zase jeho neslyší,
Job naladí si strunu nejvyšší
a s pierotem přeskakuje hrob.
Hle, Verlaine vystupuje ze stínu,
stahuje lunu pro kolombínu.

Z kytar se nocí sype po troškách
přeludný cinkot měsíčního svitu,
zoufalství zívá v prázdných škraboškách
a stará země s bláznů hraje si tu,
ta země Mor, ta země Smrt a Hrob.
A sám a sám tu zpívá básník Job
a ze své bídy, ze své bídy básní,
v obojku lunou vytepaném sní
o vzpouře, jež se v něm jen vyběsí...

Poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni,
ty padající – hvězda padat má –

a pak je tma a pak je jenom tma. . .

DRUHÝ ZPĚV

Básník Job zpívá. Odpusť, Leliane,
ty už bys dávno býval řekl:

– Pane,
já třtina se tu s vichrem potýkám,
já chudý chudým dobře na stůl vidím,
já hladového o hlad neošídím,
já potulnému přidám ještě cest,
bosému prostřu dlažbu, která zebe,
a milenku, jež ve mně našla sebe,
přitlačím po polibcích na pelest.

Taková je má země, obývaná
láskami ubohého Leliana.

A nezpívám ti, Pane Bože, sám,
mám sestru Bědu, bratry básníky,
prokleté jako jejich výkřiky,
a za ně za všechny se zpovídám:

Slýchal jsem píseň skřivání
po svěžím spánku v tymiánu,
rosa mi tekla po skráních
s vůněmi pšeničného lánu.

Snil jsem, že chválit nepřestanu,
jak chválí zamilovaní,
slýchal jsem píseň skřivání
po svěžím spánku v tymiánu.

A vedle spali odraní
ve vůních pšeničného lánu.
Snil jsem, že chválit nepřestanu,
jak chválí zamilovaní,
jak chválí píseň skřivání
po letní noci v tymiánu.

A stará země na smích snům
chce vidět blázny na kolenou
a staví před nás prázdný dům
a lampu v dešti s bludnou ženou.

Obludná noci, za tvou stěnou
je země věrná chudákům,
bubny své obludnosti ztlum,
chceš-li nás vidět na kolenou.

Bubny své obludnosti ztlum
a všichni, všichni zapomenou.
Dej pozdním chodcům prázdný dům
a lampu v dešti s bludnou ženou.
A lunu, lunu vytřeštěnou
šilencům, básníkům a psům.

Tak živí byli tenkrát básníci
a stará země se jich děsila,
v nich věčných ona pomíjející,
v dny hladové a zlé se drobila,
na její staré namlouvání plili
(– fuj, hezoučké! fuj, roztomilý rým! –)
a vzdávali se kráse, z níž se šílí
(– budiž! to grandiózní marně sním –),
s hudbou a vůní přešli jejím žárem
v smyslné ráje, v nekonečný harém.

Jako bys vyňal srdce dítěti
a dal je hrůze, dal je prokletí,
taková slova zoufalá a vroucná
nesla se z jejich srdcí do budoucna.

kde v shnilých ústech obrací je Job,
ta odstředivka krásy, poezie,
Job, který stéblem vaše moře pije
a jako břechť an leze přes váš hrob –
ne, ve vás nikdy nežil básník Job,
Rimbaude, Corbière, Leliane,
a vaše slovo znovu jednou vstane
v zemi, jež z vašich písní uslyší
ty nejbolestnější a nejtišší!

Tak živi byli tenkrát básníci.
Na staré zemi, zemi hnijící,
světélkovala jejich lidská bída.
Jak bída s bídou den se za dnem střídá,
bez tváře chodí světem básník Job
a hloubkou noci měří si svůj hrob,
poslední hvězdo, svítíš-li mu, zhasni,
ty padající – hvězda padat má –

A pak je tma a pak je jenom tma.

A zatím v dálce nesou lidé krásní
nelidskou tíhu šesté pevniny
a jejich pohled hrozný, nevinný
za hradbu staré země blesky metá,
až otrásá se stavba všeho světa,
a nová země vstává krvavá
a všude svoje děti poznává,
ty utlačené, ponížené, zbité,
ty zašlapané děti bez hrobů,
i Leliany tolik rozpačité,
že rozpoznala jejich podobu.

(A jenom jako stínem projde Jobem,
tak tiše jako porozpadlým hrobem
kořínek velikána jasanu.)

A stará země staví bez plánů
myšlenky, děla, podplacené strážce,
olejem dějin klouby světa maže,
hvězdami ruku k smíru podává,
hvězdami, které pro strach rozvěsila.
A nová země vstává, krvavá,
bez těla, jenom s ústy, aby pila. . .

a pije, pije
hrozná, nevinná
rudou krev Října,
hlavou Stalina,
tělem Leninie
žítí začíná,
žítí začíná

a pije, pije...

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni mečem,
na němž čerstvá krev,
a všichni, všichni
jsou tu vojáky
jménem Čapajev.

Zem nová, jiná
staví lafetu
v pevnosti Října,

údy sovětů,
srdcem Jesenina
žije – a je tu,
žije – a je tu

zem nová, jiná. . .

A všichni, všichni
jsou tu polnicí
a všichni bičem
nebeského vozky
a všichni, všichni
jsou tu básníky
jménem Majakovskij.

Pod strážným křídlem svého vampýra
mrtvým se stará země otvírá
a peklu v sobě žehná křížem křivým –
posupná, má-li otevřít se živým,
zas otevře se jenom jako hrob.

A jako stín už chodí básník Job,
to jediné, co zbylo z poezie
na staré zemi – slupka, slupka slov,
a jejich jádro v nové zemi žije
a košatí v zahradě katastrof,
ten psí Job, jehož páteří je bič,
ten Job, jenž krásu lže a život haní,
ten Job, to nelidské, to umírání,
to shnilé, staré, to, co už je pryč. . .

A stará země na pomoc zve běsy:
je pustá, všechno sejí odřiká,
do nové země hučí její lesy,
šum potoků a řek tam utíká,
a stará země, nic už, nic než běs,
na Vídni zkouší, jak se vrátit k lidu,
a pak své černé cvičí u Madridu
a na všechno je připravena dnes. . .

TŘETÍ ZPĚV

Na kraji pohrom, v srdci dále
se česká země ocitá,
odlivem požárů a válek
zapomenutá ulita,
v níž hukot úzkosti je stlačen.
V deštích tu úzkost pije z mračen,
7. modrého nebe stáčí jas
a míchá zlaté víno s temným.
Děvčátko pod chodidlem jemným
stejně ji cítí v ten zlý čas,
jako ji voják hledě stranou
cítí pod botou okovanou.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávny.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v opuštěných domovech
zimou se na zdích sráží dech,
dech dávno mrtvých i těch živých,
je vichr z krajin loupeživých
tak vyvracet zná v kořenech,
že ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek.
Co rakví a co kolébek
zvážila spravedlivou měrou!
Kolébka – rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
ty nejsi ztracen poprvé.
Kolikrát vlast, když tma ji štvála,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

V dálce se sype ruský sníh
a světlem rozestírá lásku
na spící tváře dětí svých
jak na jablíčka v seně vlásků,
a zatím už se chystá běs
vyvrátit vsi a města všecka,
zabíjet ženy, rdousit děcka,
žrát ruské pluhy jako rez,
zabíjet děcka, rdousit ženy,
a v jeho rukou česká zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Ty malbo rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávny.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A stará země rozhání se těžce,

počítá krále, věže, střelce, běžce,
a dosud, dosud všechny tahy má,
má vycvičené stěny s ušima,
má ve svých mozcích krutou fantazii,
znamení vraždy na práh lidem vbíjí
a každou vraždou trochu odkryje
to, co už v jejím klínu nežije,
to, co svým dlouhým umíráním hnojí,
to živé budoucí, co pokvete,
až stará země po posledním boji
poztrácí všechny tahy prokleté.

Už nezpívá dnes její básník Job,
mlčí jak lunou obílený hrob,
luna se viklá jako špičák v dásni
obludné noci, která požírá
básníky – ty, co pro sebe tu básní
pod padajícím křídlem vampýra

A na východě nesou lidé krásní
nelidskou tíhu šesté pevniny,
s katuškou tančí, automatem básní
a jejich pohled hrozný, nevinný
za hradbu staré země oheň metá,
až otřásá se stavba všeho světa,
a nová země vstává krvaváa všude svoje děti poznává,
ty utlačené, ponížené, zbité,
ty zašlapané běsem do hrobů,
ty blátem v jedno strašné tělo slité,
ty, kteří nemají už podobu.

A stará země se té síly děsí
a pustne, všechno se jí odříká,
do nové země hučí její lesy,
šum potoků a řek tam utíká
a stará země nic, už nic než běs,
v Lidicích zkouší k Čechám nové klíče
a utahuje srdce do drtiče
a na všechno je připravena dnes.

Na kraji pohrom v srdci dále
se česká země ocitá,
odlivem požárů a válek
zapomenutá ulita,
v níž hukot úzkosti je stlačen.
V deštích tu úzkost pije z mračen,
z modrého nebe stáčí jas
a míchá zlaté víno s temným.
A dítě pod chodidlem jemným
sladce ji cítí v ten zlý čas,
když před ním stele luční kvítí.
Muž však ji horce, vztekle cítí.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,

že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v opuštěných domovech
hrůzou se na zdích sráží dech,
dech zabitých, dech vyvražděných,
a do zahrádek lehá pláč
kolébek čerstvě vyloupených
– zač je to všechno, Bože, zač? –
a ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek.
Co rakví a co kolébek
zvážíla spravedlivou měrou!
Kolébka – rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
ty nejsi ztracen poprvé.
Kolikrát vlast, když tma ji štvála,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v rukou vraha celá zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem,
běs vraždí děti, rdousí ženy
a v dálce hoří širá step.
Běs marně staví k řadě řadu,
v zádech meč města Stalingradu,
po kusech zvrací ruský chléb.
V utrpení, jež bratry láme,
zapomínáme na naše,
a když se večer převlékáme,
bereme si už rubáše.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napne tě rámař starodávný.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

ČTVRTÝ ZPĚV

A nikdy, nikdy nežil básník Job,
vždyť k jeho jménu připoután je hrob,
je jenom přáním staré země, která
básníkům-orlům vytrhává pera,
a jimi píšeme my spoutaní
o nové zemi, kterou tam ti silní,
ti bystrozrací a ti neomylní
z blankytu vidí jako na dlani.

A zatím je tu ještě tma,
obrovskou stokou Říše teče
krev, kterou člověk prolévá
pod sprostým bičem poháněče,
a v rukou vraha česká zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem,
běs vraždí děti, rdousí ženy,
a v dálce hoří širá step.
Běs marně staví k řadě řadu,
v zádech meč města Stalingradu,
po kusech zvrací ruský chléb,
na frontách zbraně zahazuje
a doma ve snu hromy kuje,
už umdlévá i poháněč,
ta sladká krev už pro ně zksyla.

A jako brus se leskne Visla
a bohatýr si brousí meč.

Z dálky sem nesou lidé krásní
nelidskou tíhu svobody,
dělem a automatem básní
za pronárody, národy,
a chudí, slítí v jedno tělo,
jež po staletí krvácelo,
dnes válčí mozkiem Stalina
a věrnou zbraní Leninie.
Po hlavě nepřítel bije
ta velikánská rodina,
běs venku zbraně zahazuje
a doma ve snu hromy kuje,
už umdlévá i poháněč,
ten plnokrevný vrah už modrá.

A jako brus se leskne Odra
a bohatýr si brousí meč.

Běs cynicky si přikryl klín
posledním listem krve, běda,
jen prázdno, prázdno se tam zvedá -
na Berlín, hurá, na Berlín!

A stará země nic, už, nic než hrob,
volá a volá. Slyší básník Job,
básník Job, který nikdy nežil, slyší,
poprvé slyší, ústy bez krve
poprvé mluví, mluví poprvé,

hlas jeho rozléhá se mrtvou říší,
hlas, jemuž ona nechce rozumět,
hlas, jemuž rozumí už celý svět.

Tak narodil se přece básník Job
a k jeho zrodu připoután je hrob,
vteřiny jeho hned se v červy mění
a jeho živo tem je zapomnění,
vždyť narodil se, aby jako tvor
proklel tu starou zemi, matku bídy,
a pak i jemu zavře ústa mor,
ta ústa tvrdá, bílá jako z křídly,
jen aby proklel:

Prokleta buď třikrát,
šeredná země mrtvol, země červů,
zahrado bez plodů a strupe světa!

Buď prokleta tvé jméno a tvé símě,
buď prokleta, cos oplakávala,
buď prokleta tvá radost a tvá láska,
buď proklet každý, kdo tu žil a zemřel,
a bez milosti zavržen buď navždy
od lidí, od zvířat i od bohů!
Poslední její dech buď černým mrakem
a zakryj slunce, zakryj oblohu,
vy lodi, obraťte se před přístavy,
jež pohltilo moře do hlubin,
vyhněte sejí, zelenavé trávy,
obletěte, ptáci, z dálky její stín,
a děste sejí, vichry, bouře, deště!
Buď, země, nočním vytím, cinkotem
falešných peněz, mrtvým chrámem vraždy,
a ten, kdo pláče nad tvým životem,
buď stokrát proklet s tím, kdo chtěl by vzkřísit
sutiny moru, v kterých bloudí děs!
A buďte na něm krutě potrestány
zločiny země, vypálené dnes!
Do pekel vedou vyvrácené brány,
tvé brány, země hříchu, prokletí!
Buď vymazána z lidské paměti!

EDIČNÍ POZNÁMKA

Tento pořadím třetí svazek, nazvaný podle ústřední skladby Jobova noc a uzavírající vydání Básnického díla Františka Hrubína v nakladatelství Československý spisovatel, uznává zásady, které určovaly také přípravu svazků předcházejících. Podle autorova přání bylo jejich záměrem představit jednotlivé sbírky v takové podobě, jak se ustálily při jejich prvním *knižním* vydání. Hlavně mělo záležet na tom, aby zůstal zachován obraz autorovy tvůrčí cesty a aby se nezastřelo sepětí jednotlivých veršů s tou chvílí básníkovy a společenského vývoje, která jim vtiskla významové odstíny později už nikdy nedosažitelné. K těmto zásadám Hrubín ovšem dospíval teprve časem a jasně je formuloval až při vydání souboru nazvaného Hirošima a publikovaného v roce 1964. Tehdy v krátkém dovětku podrobil kritice i svou dosavadní praxi, pokud se týkala „vylepšování“ starších textů, a vrátil se v podstatě k původnímu znění. Sliboval si, že tím uchová „atmosféru, v níž báseň